

LUONNOS 23.3.2015

Paikkatietoasiain neuvottelukunnan kokous

Aika: Tiistaina 17.3.2015 kello 12:30

Paikka: Pasilan virastotalon kokouskeskus, Opastinsilta 12B, Pasila, Helsinki (nh. Aurinko)

Läsnä

Puheenjohtaja

Antti Vertanen, maa- ja metsätalousministeriö

Osallistujat

Sami Heikkilä, puolustusministeriö

Matti Holopainen, Kuntaliitto (Mirja Metsälän sijaisena)

Jari Kallela, valtiovarainministeriö (Anne Kauhanen-Simanaisen sijaisena)

Kai Karsma, työ- ja elinkeinoministeriö

Tarja Riihisaari, Ilmatieteen laitos

Juha Saarentaus, Sito Oy

Kristiina Soini, Suomen ympäristökeskus SYKE

Marja Tammilehto-Luode, Tilastokeskus

Juha Vuorimies, ympäristöministeriö

Seppo Öörni, liikenne- ja viestintäministeriö

Sihteerit

Panu Muhli, Maanmittauslaitos (esittelevä sihteeri)

Riikka Kivekäs, Maanmittauslaitos (kirjaava sihteeri)

Asiantuntijat

Pekka Halme, Maanmittauslaitos

Lassi Lehto, Maanmittauslaitos (Tapani Sarjakosken sijaisena)

Kutsutut asiantuntijat

Katri Isotalo, Viestintätalo Isotalo Oy

Kai Koistinen, Maanmittauslaitos

Sari Putkonen, Viestintä Skrivaus tmi

Kimmo Soukki, Bentley Systems Finland Oy (Paikkatietoverkoston puheenjohtaja)

Yrjö Sucksdorff, Suomen ympäristökeskus SYKE

Poissa

Ari-Pekka Dag, sisäministeriö

Juha Haataja, opetus- ja kulttuuriministeriö

Sari Kauppinen, sosiaali- ja terveysministeriö

Jarmo Kohonen, Geologian tutkimuskeskus

Jan Juslen, Liikennevirasto

Jari Reini, Maanmittauslaitos (sihteeristön edustaja)

Muistio

1 Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Vertanen avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

Asetuksessa paikkatietoinfrastruktuurista ei ole määritelty Paikkatietoasiain neuvottelukunnalle varahenkilökäytäntöä. Jos poissaoleva jäsen ilmoittaa etukäteen itselleen sijaisen, sijainen voi saapua paikalle ja edustaa varsinaista jäsentä kokouksessa.

Vuorimies on jäämässä eläkkeelle ja tämä on hänen viimeinen neuvottelukunnan kokouksensa. Neuvottelukunta kiittää Vuorimiestä ansiokkaasta työstä paikkatiedon hyväksi.

Hyväksyttiin kokouksen asialista ([liite 1](#)) ilman muutoksia.

2 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen (12.12.2014) [muistio](#) ilman muutoksia.

3 EU-komission esitykset ja Inspire-toimeenpano

3.1 Inspiren 7v. väliraportista tiedottaminen

Kivekäs esitteli valmistelemansa tiedoteluonnoksen ([liite 2](#)) Inspire-direktiivin [7-vuotisväliraportin](#) asioista Suomen osalta.

Päätettiin tehdä seuraavat muutokset tiedotteeseen:

- Lisätään Ilmatieteen laitos avointa tietoa jakelevien organisaatioiden listalle.
- Lisätään muutama lause Copernicus-hankkeesta.
- Pyritään lisäämään eksakteja lukuja tiedotteeseen ennakoiduista kustannuksista.
- Lisätään tietoa MIG-työryhmistä, joissa suomalaisia on mukana.
- Tarkistetaan tiedotteen sisältö vuoden 2014 seurantatietoihin nähden.

Lisäksi organisaatioita pyydetään lähettämään kommenttinsa tiedotteeseen viimeistään **24.3.2015** sähköpostitse Riikka Kivekkäälle riikka.kivekas@maanmittauslaitos.fi. Tiedotteen voidaan katsoa olevan kuitenkin elävä dokumentti, joten muutoksia voidaan tehdä myös myöhemmin.

Inspire-sihteeristö valmistelee yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa viestintäsuunnitelman, jonka perusteella tiedotteesta viestitään laajalla jakelulla myös paikkatietoalan ulkopuolisille tahoille, erityisesti päättäjille eduskunnassa ja ministeriöissä. Nyt laadittu tiedotepohja toimii tässä taustadokumenttina. Eri ryhmille lähetetään heille spesifioidut lyhennetyt versiot tiedotteesta.

Kommenttien perusteella viimeistely tiedote lähetetään vielä hyväksyttäväksi Paikkatietoasiain neuvottelukunnalle ja laajennetulle sihteeristölle.

Tiedote lähetetään eri kohderyhmille kevään aikana. Tässä on tilaisuus jakaa tietoa paikkatiedosta myös alan ulkopuolisille tahoille.

3.2 MIG-työ (Inspire-direktiivin kehittäminen ja ylläpito)

Muhli esitteli ajankohtaisia asioita komission MIG-työryhmässä, jossa kehitetään ja ylläpidetään Inspire-direktiivinä. MIG-työ on jaettu poliittiseen MIG-P-työryhmään ja tekniseen MIG-T-työryhmään. Suomen edustajina MIG-P-ryhmässä ovat Vertanen ja Muhli, MIG-T-ryhmässä Vertanen ja Reini.

Poliittisen MIG-P-ryhmän kuulumiset

MIG-P-ryhmän edellinen kokous järjestettiin 26.-27.1.2015 Isprassa Italiassa. Muhli oli kokouksessa Suomen edustajana.

Kokouksessa olivat käsittelyssä pääasiassa MIG-työn priorisointimalli ja työjärjestys.

Priorisointimallissa Inspire-direktiivin strategisten tavoitteiden saavuttaminen on korkealla prioriteetilla, ei vain toimeenpanon tekninen ylläpito. Priorisoinnin kautta pyritään myös kustannusten tarkempaan seurantaan. Jatkossa kaikille vielä hyväksymättömille ja uusille työaihe-ehdotuksille vaaditaan priorisointikäsittely MIG-P-ryhmän toimesta.

Priorisointimallin mukaan tekniset työryhmät täyttävät ehdottamistaan työaiheista priorisointilomakkeen. MIG-P-ryhmä käsittelee ehdotetut työaiheet näiden lomakkeiden perusteella ja valitsee ennalta määriteltyjen priorisointikriteerien perusteella, mitkä ehdotetuista työaiheista hyväksytään käynnistettäväksi. Priorisointimallissa kiinnitetään huomiota siihen, miten ehdotettu työaihe vaikuttaa seuraaviin osa-alueisiin:

- Strategiset tavoitteet (ympäristöpolitiikka, muu politiikka, EU-hankkeet, rajoja ylittävä yhteistyö)
- Käytettävyys (yhteentoimivuus, yhteiskäyttö mukaan lukien lisenssit, tietojen saatavuus)
- Tuki toimeenpanolle (ohjeistus, tekninen toteutus, lainsäädäntö, seuranta ja raportointi)
- Maantieteellinen laajuus (Eurooppa, kansallinen taso, alueellinen tai paikallinen taso)
- Taloudelliset asiat (kustannusten säästäminen jäsenvaltioissa, muut hyödyt ja kustannukset)
- Dokumentaatio (tekniset ohjeet, täytäntöönpanosäännöt, muu dokumentaatio)

Työjärjestyksessä määritellään MIG-työn prosessimalli. Haastavimpana osana työjärjestyksen valmistelussa koettiin työnkulku- ja päätöksentekoprosessin vastuiden tarkentaminen erityisesti siltä osin, mikä on MIG-P - ja MIG-T -ryhmien keskinäinen vastuunjako työssä.

Priorisointimalli ja työjärjestys hyväksyttiin Ispran tapaamisessa ehdollisesti. Kokouksessa esitetyt kommentit ja muutosehdotukset on huomioitava lopullisessa komission valmistelemassa versiossa.

Jatkossa MIG-työssä on mahdollista käynnistää teknisten työaiheiden ohella myös strategisen tason työaiheita, jotka käsitellään myös edellä esitetyn priorisointimallin mukaisesti. Tässä kukin jäsenvaltio voi olla aktiivinen, ja myös suomalaisia organisaatioita kannustetaan ehdottamaan työaiheita.

Jäsenmaat esittelivät kokouksessa lisäksi kansalliset maaraportit, joissa kuvataan tärkeimmät trendit, ilmiöt ja strategiset linjaukset kussakin jäsenmaassa. Muhlin esittelemässä Suomen maaraportissa nostettiin esiin avoin data, tiedolla johtaminen yhtenä paikkatiedon infrastruktuurin hyödyntämisen aihealueena, yrityssektorin aktivoituminen Inspiren bisnes-potentiaalin hyödyntämisessä, pohjoismainen yhteistyö sekä ELF- ja Arctic SDI-hankkeet.

Komissiossa suurimpana haasteena nähdään tällä hetkellä paikkatiedon infrastruktuurin hyödyntämisen tehostaminen osana ympäristölainsäädäntöön liittyviä raportointivelvoitteita.

Seuraava MIG-P-ryhmän kokous on 29.5.2015 Inspire-konferenssin yhteydessä Lissabonissa Portugalissa. Muhli osallistuu kokoukseen.

Suomen ympäristökeskuksen uusi yhteyshenkilö Euroopan ympäristökeskukseen (EEA) liittyvissä asioissa on Elise Järvenpää, joka toimii EIONET:in kansallisena yhteyshenkilönä (NFP). Kansallisella tasolla nähtiin tarvetta mm. tehdä yhteistyötä EEA:lle tehtävässä raportoinnissa ja Inspire-direktiiviin liittyvässä raportoinnissa. Vertanen, Muhli ja Järvenpää ovat myöhemmin yhteydessä asiasta.

Teknisen MIG-T-ryhmän kuulumiset

MIG-T-ryhmän edellinen kokous järjestettiin 11.-12.3.2015 Madridissa Espanjassa. Suomea kokouksessa edustivat Muhli ja Reini.

MIG-T-työn kokonaistilanteen voi tarkistaa [komission sivuilta](#). Muhli nosti esille osan työryhmistä, joilla on eniten vaikutusta Suomessa:

- Validointia ja yhteentoimivuutta koskevassa työryhmässä (MIWP-5) on kehitteillä testiympäristöjä metatietojen ja verkkopalvelujen (haku, katselu, lataus) validointia varten. Testiympäristöt ovat saatavilla avoimena lähdekoodina [GitHub-sivulla](#). Virallinen Inspire-validoinnin referenssitoteutus tai -säännöstö puuttuu edelleen. Tässä työssä odotetaan MIG-P-ryhmän kannanottoa siitä, miten Inspire-sertifiointi tehdään. Työryhmän vetäjänä toimii Ilkka Rinne Spatineo Oy:sta.
- Rekistereitä ja rekisteripalveluja koskevassa työryhmässä (MIWP-6) ollaan perustamassa jäsenmaiden luettelopalveluiden luottamusverkostoa ja testiympäristöä jäsenmaiden toteutuksia varten. Esa Tiainen Maanmittauslaitokselta on mukana työryhmässä.
- Latauspalvelujen koskevaan työryhmään (MIWP-7) on perustettu paikkatiedon hilapalveluja (WCS = Web Coverage Service) koskeva alaryhmä. Alaryhmän vetäjänä toimii Jukka Rahkonen Maanmittauslaitokselta. Alaryhmää koskevan MIG-T-työn rinnalle käynnistetään myös hilapalveluja koskeva JHS-päivitystyö. Tavoitteena on hyväksyä hilapalvelut yhtenä mahdollisena Inspire-latauspalveluiden toteutustapana.
- Metatietoja koskevassa työryhmässä (MIWP-8) on käynnissä metatietoja koskevan teknisen ohjeen päivittäminen. Tekniset tiedot ovat nähtävissä [hankkeen sivuilla](#). Päivityksessä tullaan huomioimaan myös paikkatietopalveluja koskevan täytäntöönpanosäännön vaatimukset metatietojen osalta. Päivitykset tullaan tekemään myös metatietoja koskevaan kansalliseen ohjeistukseen. Työryhmän vetäjänä toimii Michael Östling Ruotsista.
- Teemakohtaisia tietotuotteita koskevassa työryhmässä (MIWP-14) on avattu [Thematic Clusters Platform](#) -verkkoalusta. Lena Hallin-Pihlatie Suomen ympäristökeskuksesta koordinoi maankäyttöä ja maanpeitettä (Land Use and Land Cover) koskevaa teemaklusteria. Jouni Vuollo Geologian tutkimuskeskuksesta vetää maaperätieteitä (Earth Science) koskevassa teemaklusterissa mineraalivaroja (Mineral Resources) koskevaa työryhmää.

Verkkoseminaarit Inspire-direktiivin kansallisista toteutuksista

Komissio järjestää verkkoseminaareja Inspire-direktiivin kansallisista toteutuksista eri jäsenmaissa. Tähän mennessä verkkoseminaarit on pidetty joulukuussa ja helmikuussa. Joulukuun seminaarissa Espanja ja Ruotsi esittelivät omaa toimeenpanoaan. Helmikuun seminaarissa Puola ja Alankomaat esittelivät omaa toimeenpanoaan.

Seuraava verkkoseminaarit järjestetään toukokuussa tiistaina 5.5.2015 klo 14:00. Silloin ovat vuorossa *Suomi* ja Saksa. Suomen osalta verkkoseminaarin pääjärjestelyistä vastaa Inspire-sihteeristö, joka pitää seminaarissa yleisesittelyn Inspire-direktiivin toimeenpanosta Suomessa. Lisäksi

esitellään case-esimerkkeinä eri organisaatioiden Inspire-toimeenpanoon liittyviä toteutuksia.. Ilmatieteen laitos on jo lupautunut mukaan. Lisäksi mahdollisia organisaatioita voisivat olla esim. Suomen ympäristökeskus ja Spatineo Oy. Myös muut organisaatiot voivat ehdottaa omaa esitystään.

3.3 Vuoden 2014 seurantatietojen keruun yhteenveto ja aineistoluettelon päivitys

Koistinen esitteli yhteenvedon vuoden 2014 seurantatiedoista sekä ehdotuksen kansallisen aineistoluettelon päivittämisestä.

Vuoden 2014 seurantatiedot

Seurantatiedot kerättiin paikkatietoa hallinnoivilta viranomaisilta ja kunnilta helmikuun 2015 aikana. Inspire-direktiivin mukaisten seurantatietojen lisäksi kerättiin tiedot paikkatietoaineistojen ja -palvelujen saatavuus- ja käyttöehdoista sekä niitä vastaavista maksuista. Kansallisesti kerättiin myös tietoja siitä, ovatko paikkatiedot tarjolla avoimena datana, sekä avoimesti tai käyttöluvan perusteella saatavilla olevista palveluista, jotka välittävät, käsittelevät tai hyödyntävät Inspire-aineistoja.

Yhteenveto seurantatiedoista on [liitteenä 3](#). Seurantaraportti lähetetään hyväksyttäväksi Paikkatietoasiain neuvottelukunnalle toukokuussa ennen kuin tiedot lähetetään komissiolle 15.5. mennessä. Aiemmistä vuosista poiketen tiedot toimitetaan komissiolle Excel-tiedoston sijaan XML-formaatissa. Komissio julkaisee työkalun tätä varten kevään aikana.

Yhteenvetona kerätyistä seurantatiedoista voidaan todeta:

- Liitteiden I-II osalta kaikista aineistoista on laadittu metatiedot ja toteutettu WMS-karttakuvapalvelu sekä tietojen latausta varten joko WFS-palvelu tai tiedostolatauspalvelu. Joitakin yksittäisiä tapauksia lukuunottamatta palvelut eivät kuitenkaan täytä kaikkia Inspiren vaatimuksia katselu- ja latauspalveluille. Suurin osa aineistoista on tarjolla avoimena datana.
- Liitteessä III on muutamia aineistoja, joille ei ole vielä toteutettu WMS-karttakuvapalvelua tai palveluita tietojen latausta varten..
- Sekä liitteessä II että III on muutamia aineistoja, jotka eivät täytä vielä mitään Inspire-direktiivin vaatimuksia. Nämä ovat uusia aineistoja, joille ei ole vielä ehditty toteuttaa vaatimuksia.
- Ainoastaan Ilmatieteen laitoksen aineistot ovat Inspire-tietotuotemäärittelyjen mukaisia. Tietotuotteiden tuottamista pyritään edistämään käynnistämällä liitteen I tietotuotesuunnitelmien päivitystyö kevään aikana.
- Kuntien osalta on menty verkkaista vauhtia eteenpäin. Muutama uusi kunta on ilmoittanut Inspire-seurantatietoja vuoden 2014 osalta. 30 suurimman kunnan joukosta ainoastaan yksi ei ole vielä julkaissut metatietoja. Palveluja on tullut muutama lisää. Holopaisen mukaan tavoitteena on, että n. 100 kuntaa julkaisee WFS-rajapinnoilla kantakartat, osoitteet ja asemakaavat Inspire-direktiivin vaatimusten mukaisesti Kuntien paikkatietopalveluiden kautta.
- Maakuntien osalta maakuntakaavat ovat kattavasti saatavilla Lounaispaikan WMS-palvelun ja tiedostolatauspalvelun kautta Uttamaata lukuunottamatta. Uudenmaan liitto tarjoaa maakuntakaavaansa omassa WMS-palvelussaan.
- Saatavilla olevista Inspire-aineistoja hyödyntävistä paikkatietopalveluista toimitettiin vain kolmen palvelun tiedot. Tässä haasteena lienee ollut ohjeistuksen puutteellisuus.
- Yhteentoimivuudessa on edelleen runsaasti puutteita. Suurin osa palveluista ei läpäise komission validointia.
- Paikkatietoinfran palvelujen käyttöaste on kasvanut tasaisesti vuosittain. Sisältöpalveluihin tehtiin 1,56 miljardia palvelupyyntöä vuonna 2014.

Kansallisen aineistoluettelon päivitys

Seurantatietojen keruun yhteydessä saatiin tiedontuottajilta seuraavat muutosehdotukset kansalliseen aineistoluetteloön ([liite 4](#)):

- Teemaan ”Korkeussijainti” kuuluvan Liikenneviraston aineiston ”Merikartta-aineisto” nimeksi vaihdetaan ”Merikartan syvyystiedot”.
- Teemaan ”Maanpeite” lisätään Suomen ympäristökeskuksen aineisto ”Corine Land Cover 2012”.
- Teemaan Ortokuvat lisätään Suomen ympäristökeskuksen aineisto ”Image2012 mosaiikki”.
- Teemaan ”Merentutkimuksen maantieteelliset ominaispiirteet” lisätään Ilmatieteen laitoksen aineisto ”Meriennustedata HELMI”.

Muutosehdotukset hyväksyttiin. Päivitykset tulevat voimaan heti siten, että nyt päivitetty aineistoluettelo toimii vuotta 2015 koskevan seurantatietojen keruun pohjana.

Vuoden 2015 alussa tulivat lisäksi voimaan vuoden 2014 hyväksytyt muutokset:

- Teemasta ”Aluehallinnan, rajoitusten ja sääntelyn piiriin kuuluvat alueet ja raportointiyksiköt” poistettiin työ- ja elinkeinoministeriön aineisto ”Saaristoaluejako”.
- Teemaan ”Lajien levinneisyys” kuuluvan Luonnonvarakeskuksen (aiemmin Riista- ja kalatalouden laitoksen) aineiston ”Seurantatiedot riistakannoista” nimeksi vaihdettiin ”Levinneisyystiedot keskeisistä riistalajeista”.
- Teemaan ”Lajien levinneisyys” kuuluvan Luonnonvarakeskuksen (aiemmin Riista- ja kalatalouden laitoksen) aineiston ”Kalavarojen arviointi” nimeksi vaihdettiin ”Levinneisyystiedot keskeisistä kala- ja rapulajeista”.

3.4 Kansallisen paikkatietoinfran lainsäädännön uudistaminen v. 2015

Suomen tilannekuva hallitusneuvotteluiden tueksi

Vertanen esitteli ministeriöiden kansliapäälliköiden valmisteleman Suomen tilannekuvan hallitusohjelman neuvotteluiden tueksi keväällä 2015 ([pdf](#)). Tilannekuva tulee huomioida myös paikkatietoinfrastruktuuria koskevan lainsäädännön uudistamisessa.

Selvityksen mukaan Suomi ei kykene täysimääräisesti hyödyntämään digitaalisuutta talouden uudistamiseksi, kilpailukyvyyn kehittämiseksi ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Nykyinen säädöspohja ei tue teknologiainnovaatioita vaan saattaa jopa estää digitaalisten palveluiden kehittymisen. Kehitystyö tapahtuu usein irrallaan tarpeista ja muista toimintaympäristön vaatimuksista. Tämä vähentää saavutettavissa olevia hyötyjä ja toiminnan vaikuttavuutta. Lisäksi hyödynnetään liian vähän olemassa olevia tietovarantoja ja uusia analyysimenetelmiä. Osaamista myös puuttuu uusilta teknologian aloilta.

Selvitysten mukaan Suomen valmiudet käyttää digitalisaatiota hyväksi ovat erinomaiset. Suomessa on vahvaa teknologiaosaamista, ketteriä yrityksiä sekä ”huippuunsa trimmattuja” tuote- ja teknologiakehityksen tukijärjestelmiä. Hyödyt digitaalisten palvelujen ja palvelualueiden kehittämisestä kanavoituvat pääosin Euroopan ulkopuolelle, erityisesti Yhdysvaltoihin. Euroopassa sisämarkkinat ovat kehittyneet hitaasti.

Ratkaisuina nähdään mm. paikkatiedon hyödyntämismahdollisuuksien ja innovaatioiden tukeminen, uusien palveluiden ja toimintamallien tukeminen kokeiluilla ja tarvittaessa lainsäädännöllä sekä ratkaisujen tekeminen valtionhallinnon digitalisoimiseksi mm. luomalla perusteet hyvälle tiedonhallinnalle ja -käsittelylle.

Paikkatietoinfra-lainsäädännön uudistaminen vuonna 2015

Paikkatietoinfrastruktuuria koskevan lainsäädännön uudistaminen tulisi valmistua vuoden 2015 aikana siten, että lakimuutos astuisi voimaan 1.1.2016. Uudistus koskee sekä lakia että asetusta.

Lakia valmistellaan ministeriössä virkatyönä ja valmistelussa voidaan käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita. Myös varsinaisen lausunnotmenettelyn ulkopuolella esitettävät toiveet ja näkemykset lainuudistuksesta ovat tervetulleita. Tästä esitettiin toive, että lakiluonnoksia kierrätettäisiin eri organisaatioissa.

Komissio on esittänyt aiemmin ns. PILOT-prosessissa Suomelle kysymyksen Inspire-direktiivin sisällyttämisestä Suomen lainsäädäntöön. Suomen vastaus on edelleen komission käsittelyssä. Lakiuudistuksen tavoitteena on valmistella lakia siten, että komission asettamat vaatimukset direktiivin sisällyttämiseksi lainsäädäntöön täyttyvät vuoden 2016 alussa. Tämän aikatauluun voi tuki vaikuttaa myös komission aktiivisuus tai passiivisuus asiassa. Asetukseen päivitetään mm. yhteentömmivisuusasetuksen sisältämät uudistetut termit. Öörni pyysi huomioimaan lakiuudistuksessa myös automaattisen liikenteen asettamat vaatimukset.

4 Yrityskentän kuulumiset (FLIC-tilannekatsaus)

Saarentaus esitteli yrityskentän kuulumiset FLIC-paikkatietoklusterin toiminnan kautta.

FLIC on avannut keskustelua poliittisten päättäjien kanssa. Valitettavasti paikkatietoala on melko pieni ollakseen mielenkiintoinen päättäjien näkökulmasta. Tietoyhteiskuntakeskusteluun päästään todennäköisesti mukaan.

Liikennevirastossa järjestettiin 26.2.2015 tilaisuus tiedon merkityksestä. Tilaisuudessa keskusteltiin tieto-operaattoreiden ja viranomaisten välisestä tiedonjaosta. Haasteena yritysten näkökulmasta nähdään se, että tietoa ostetaan yrityksiltä ja tämän jälkeen tiedot jaetaan avoimesti muille.

FLIC järjesti Location Business Forum 2015 -tapahtuman Infra 2015 -tapahtuman yhteydessä. Tapahtumaan osallistui noin 130 osallistujaa. Ensisijaisesti paikalle kutsuttiin paikkatietojen tarjonasta kiinnostuneita yrityksiä. Kiinnostavimpina esityksinä nähtiin FinGridin esitys omaisuuden hallintajärjestelmistä, Senaatti-kiinteistöjen esitys sisätalapaikannuksesta sekä CGI:n esitys Helsingin bussiliikenteen ajantasaisen liikenteen tietojen esittämisestä.

Dialogi FLIC:n ja Maanmittauslaitoksen välillä jatkuu. Yritysten kannalta tärkeänä nähdään, että MTJ2030-hankkeessa tietovarantojen keräämisessä hyödynnetään yrityksiä. Lisäksi keskustellaan paikannuspalveluista ja alan tutkimustyön suuntauksista.

Yhteiskunnallinen keskustelu ohjelmistojen IPR-kysymyksistä on käynnistynyt. Jukka Viitasaaren Teknologiateollisuus ry:stä ja Rasmus Roihan Ohjelmistoyrittäjät ry:stä kirjoittama mielipidekirjoitus julkaistiin Helsingin Sanomissa 9.3.2015. Tämän jälkeen on käyty aktiivista keskustelua. FLIC:n kannanotto on kuvattu muistiossa "Onko Suomessa tilaa paikkatietoalan yritysten palveluille?" ([liite 5](#)). Aiheesta tullaan järjestämään keskustelutilaisuuksia eri julkishallinnon organisaatioiden kanssa.

Vertanen totesi, että aihe liittyy myös Julkisen hallinnon IT-hankintojen (JIT) yleisten sopimusehtojen päivitykseen (JHS 166). Kallelan mukaan JIT-suosituksen osalta IPR-kysymys liittyy lähinnä konsultointityötä koskeviin sopimusehtoihin.

Kevään aikana on tulossa verkostoitumistilaisuuksia Finnish Industrial Internet Forum -verkoston (FIIF) kanssa sekä FLIC-klusteritapaaminen, johon haetaan mukaan erityisesti alan startup-yrityksiä.

5 Kansalliset hankkeet ja soveltamisohjeet

5.1 Paikkatietoverkoston kärkiteemat - tilannekatsaus

[Paikkatietoverkostossa](#) on käynnistetty viisi [kärkiteemaa](#) vuosikokouksen päätösten mukaisesti. Kärkiteemojen puheenjohtajat ja sihteeristön edustajat esittelivät kärkiteemojen toimintasuunnitelmat.

Paikkatieto Suomen kilpailukyvyä edistäjänä

Saarentaus kärkiteeman puheenjohtajana esitteli kärkiteeman.

Kärkiteemassa ”Paikkatieto Suomen kilpailukyvyä edistäjänä” tavoitteena on tunnistaa ja priorisoida toimenpiteitä, joiden avulla voidaan edistää Suomessa olevien yritysten kansainvälistymistä.

Kärkiteeman aloitustilaisuudessa 28.1.2015 sovittiin seuraavista toimenpiteistä vuoden 2015 aikana:

- Kärkiteema pyrkii laajentamaan paikkatiedon käyttöä uusille toimialoille tekemällä paikkatiedon mahdollisuuksia tunnetuksi.
- Markkinoinnin tueksi Paikkatietoikkunaan kootaan case-esimerkkejä paikkatiedon hyödyntämisestä eri toimialoilla.
- Alan yritykset tekevät paikkatietoalaa tunnetuksi erilaisissa tapahtumissa ja osallistuvat mahdollisuuksien myös muihin kuin perinteisten hyödyntäjätahojen järjestämiin tilaisuuksiin.
- Alan yritykset osallistuvat yhdessä muiden yritysten ja julkishallinnon toimijoiden kanssa kansainvälisiin tapahtumiin, jotka edistävät suomalaisen paikkatietoalan vientiä ja tunnettuutta

Kansallinen palveluarkkitehtuuri ja paikkatietoinfra

Lehto kärkiteeman puheenjohtajana esitteli kärkiteeman.

Kärkiteeman taustalla ovat Kansallinen palveluarkkitehtuuri -hanke (2014 - 2017), jonka osana on kansallisen palveluväylän toteutus ja Paikkatiedot palveluväylässä -tutkimushanke (2014 - 2015).

Kärkiteemalle on määritelty tavoitteita, joiden mukaan mm. välitetään paikkatietosektorilla tietoa Kansallisen palveluväylän kehityksestä, vaikutetaan palveluväylän kehitysratkaisuihin paikkatietoalan näkökulmasta, tunnistetaan palveluväylän yhteydessä tarvittavien paikkatietoihin liittyvät lisäarvopalvelut, laaditaan toteutusohjelma paikkatietoaineistojen liittämistä palveluväylään sekä seurataan kansallisen tunnistusratkaisun edistymistä ja arvioidaan sen vaikutuksia paikkatietopalvelujen näkökulmasta.

Kärkiteeman aloitustilaisuudessa 3.2.2015 sovittiin, että vuoden 2015 aikana järjestetään kaksi työpajaa myöhemmin sovittavista aiheista, viestitään kärkiteeman ja siihen liittyen ”Paikkatiedot palveluväylässä”-hankkeen toiminnasta (uutiskirjeet 2-3 kpl vuoden aikana, tapahtumatiedot ja materiaalit Paikkatietoikkunaan) sekä muodostetaan työskentelyä varten ydinryhmä Paikkatietoverkoston jäsenistöstä.

Strategia ja viestintä

Kivekäs kärkiteeman sihteerinä esitteli kärkiteeman. Kärkiteeman puheenjohtajina toimivat Anna Mustajoki Tampereen kaupungilta ja Riitta Teiniranta Suomen ympäristökeskuksesta.

Kärkiteeman taustalla on viime vuonna päivitetyn kansallisen paikkatietostrategian toimeenpano. Painopistealueena on viestintä, jossa hyödynnetään viime vuoden lopussa valmistunutta viestintäselvitystä. Tämän lisäksi osallistutaan strategiaa koskeviin keskusteluihin, toimeenpanon organisointiin ja toteutumisen arviointiin.

Tavoitteina kärkiteemassa on luoda strategiaverkosto strategian jalkauttamiselle, seurata strategian toimenpiteiden ja tehtävien toteutumista, hyödyntää strategiaa tiedolla johtamisessa paikkatiedon näkökulmasta sekä toimia yhdessä ja avoimesti.

Kärkiteeman aloitustilaisuudessa 13.2.2015 laadittiin toimintasuunnitelma, jossa määriteltiin seuraavat toimenpiteet:

- Luodaan verkosto strategian jalkauttamiseksi. Haetaan mukaan myös päättävässä asemassa olevia henkilöitä paikkatietolaatikon ulkopuolelta.
- Järjestetään verkostotapaamisia. Tapaamisissa käydään läpi strategiaa tavoitteittain. Tapaa-
misten teemat ja sisältö päätetään strategian perusteella.
- Seurataan strategiaan kirjattujen toimenpiteiden ja tehtävien toteutumista. Konkretisoidaan strategiassa ja viestintäselvityksessä esitetyt toimenpiteet ja tehtävät sekä etsitään niille vastuutahot. Seuranta tehdään avoimesti käytössä olevan työkalun avulla. Mietitään mittarit seurannalle.
- Tehdään viestintäsuunnitelma strategian ja viestintäselvityksen pohjalta.
- Jaetaan tietoa myös verkoston ulkopuolelle.
- Pidetään yhteyttä Paikkatietoalan yhteistyömallin valmistelu - ja Kilpailukyky-kärkiteemoihin yhteisten hyötyjen saavuttamiseksi.

Vertanen toi yhtenä haasteena kärkiteemalle valtiovarainministeriön valmisteleman OHRA-hankkeen, jossa käydään läpi eri strategiat ja priorisoidaan ne. OHRA-hankkeeseen liittyvän prosessin tarkoituksena on selvittää mitä strategiatyypisiä ohjausasiakirjoja on olemassa ja täyttävätkö ne tietyt laatukselliset kriteerit. Haasteena kansallisen paikkatietostrategian osalta on alan kapeus, joka toisaalta voi myös vaikuttaa siihen, että strategian olemassaolo on perusteltua.

Paikkatiedon laadunhallinta

Koistinen kärkiteeman sihteerinä esitteli kärkiteeman. Kärkiteeman puheenjohtajana toimii Antti Jakobsson Maanmittauslaitokselta.

Kärkiteeman tavoitteina on peruspaikkatietojen (rekisterien) laadun selvittäminen ja laadun varmistaminen eri organisaatioissa vähintään minimitasolla sekä laatu- ja viestintätietojen jakaminen kaikkien saataville ja hyödynnettäviksi. Tavoitteiden kautta helpotetaan paikkatietojen integrointia osaksi kansallisia ja eurooppalaisia aineistoja. Nämä ovat pitkän ajan tavoitteita ja niitä ei tulla saavuttamaan vuoden 2015 aikana.

Taustalla kärkiteemassa ovat paikkatiedon laatustandardit ja JHS-suositus 160, kansallisen paikkatietostrategian tavoite ”Julkisen hallinnon ja yritysten paikkatieto on laadukasta, helposti käytettävissä ja se vastaa käyttäjien tarpeita.” sekä European Location Framework (ELF) - ja Kansallinen maastotietokanta -hankkeet.

Kärkiteeman aloitustilaisuudessa 24.2.2015 päätettiin koota ydinryhmä suunnittelemaan tarkemmin konkreettisia toimenpiteitä tavoitteiden edistämiseksi. Toimintasuunnitelmaan ehdotettiin seuraavia toimenpiteitä:

- Paikkatiedon laatuun liittyvien parhaiden käytäntöjen tunnistaminen ja niistä viestiminen
- Erilaisten kansallisten hankkeiden seuraaminen ja niihin vaikuttaminen
- Laadunhallinnan parantamiseksi tarvittavien toimenpiteiden ehdottaminen

- Laadunhallintaan liittyviä työkaluja, parhaita käytäntöjä, standardeja jne. esittelevän työpajan järjestäminen

Paikkatietoalan yhteistyömallin valmistelu

Soukki kärkiteeman puheenjohtajana esitteli kärkiteeman.

Kärkiteeman tavoitteina on sopia mahdollisen uuden yhteistyöelimen (työnimenä ”Geoforum Finland”) toiminnan tavoitteista, tehtävistä ja organisoitumisesta sekä selvittää toiminnan mahdollisia rahoitusmalleja.

Taustalla on seuraavat asiat:

- Suomessa on lukuisia paikkatietoalan verkostoja, foorumeita ja yhdistyksiä. Osa on hyvinkin pieniä ja toimii pienillä resursseilla.
- Yhteinen visio paikkatietoalan edistämisestä puuttuu. Tarvittaisiin ”sateenvarjo-organisaatio”, joka tukisi olemassa olevien yhdistysten toimintaa.
- Tiiviimmän yhteistyön kautta verkostojen toimintaa voidaan tehostaa ja lisätä niiden vaikuttavuutta. Haasteena tällä hetkellä on se, että jäsenrekisterien ylläpito ym. hallinnolliset asiat vievät paljon aikaa yhdistyksen varsinaiselta toiminnalta.
- Yhtenä tutkittavana toimintamallina on Tanskassa toimiva GeoForum Danmark, joka toimii kattoyhdistyksenä useille eri yhdistyksille. Rahoittajina GeoForumille toimivat eri paikkatietoalan organisaatiot.

Kärkiteemassa on pidetty pohjustavia tapaamisia eri verkostojen kanssa. Kaikille verkostoille yhteinen aloitustilaisuus järjestetään kevään aikana. Vuoden 2015 aikana selvitetään, ovatko yhdistykset halukkaita liittymään mahdollisesti perustettavaan sateenvarjo-organisaatioon ja miten sateenvarjo-organisaation kannattaisi organisoitua. Käytännön perustamistyö tapahtuisi vuoden 2016 aikana.

5.2 Paikkatiedot palveluväylässä -hankkeen tilannekatsaus

Lehto esitteli Paikkatiedot palveluväylässä -hankkeen tilanteen ([liite 6](#)).

Hankeessa on tarkoitus selvittää, miten paikkatietopalvelut voitaisiin kytkeä palveluväylään ottaen huomioon Inspire-direktiivi ja satelliittipaikannus. Hanke on osa valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi- ja arviotoimintaa (TEA). Hanke kestää marraskuusta 2014 joulukuuhun 2015. Rahoitusta hankkeelle on 200 000 €. Koordinaattorina toimii Maanmittauslaitoksen Paikkatietokeskus. Muina organisaatioina IL, SYKE, MML, Luonnonvarakeskus (MTT + Metla) ja GTK.

Hankeessa on esiselvityksinä inventoitu OGC-dokumentaatio, kerätty kokemuksia Viron X-GIS-palveluväylästä sekä lähetetty asiantuntijoille kyselylomake paikkatietojen liittämistä palveluväylään. Tekeillä on esiselvitykset palveluväylän perusteknologioista, X-road:sta ja paikkatietopalveluista, palveluväylästä ja paikkatiedon viitearkkitehtuurista, kokemuksista Inspire-direktiivin toimituksesta sekä aineistojen yhteentoimivuudesta. Hankkeessa pyritään pilotoimaan konkreettisia tilanteita, joissa palveluväylään liitettyjä paikkatietovarantoja ja -palveluita voitaisiin hyödyntää ja identifioida uusia sovellusalueita. Yhtenä tutkimuskohteena on vertailu, mitä lisäarvoa palveluväylä tuo verrattuna nykyisiin avoimiin rajapintoihin.

5.3 Paikkatiedon viestintäselvityksen toimeenpanon seuranta

Isotalo ja Putkonen esittelivät valmistelemaansa paikkatiedon [viestintäselvitystä](#). Esityksen kalvot ovat [liitteenä 7](#).

Viestintäselvityksessä nousivat esille mm. seuraavat asiat:

- Paikkatietoalalla ei ole yhteistä viestintäkanavaa. Tiedonsaanti on sattumanvaraista, tiedonkulku julkisen ja yksityisen sektorin välillä on riittämätöntä sekä yritykset ovat passiivisia. Tiedon saamiseksi on tiedettävä keneltä kysyä.
- Paikkatiedon mahdollisuuksia ei esitellä tarpeeksi paikkatietoalan ulkopuolisille, kuten oman organisaation johdolle, potentiaalisten toimialojen johdolle ja asiantuntijoille tai hallinnon päättäjille ja lainvalmistelijoille.
- Myös alan sisäisessä tiedonkulussa on parannettavaa. Tiedot eri aineistoista olisi keskitettävä ja tietoa erikoisosaamisesta olisi jaettava. Onnistuneita esimerkkejä oli markkinoitava myös alan sisäpiirin ulkopuolelle.
- Käytössä on tällä hetkellä useita eri viestintäkanavia. Olisi mietittävä, onko päällekkäistä viestintää, jääkö joku ilman viestiä ja pitäisikö luoda yksi kokoava kanava.
- Tietoa halutaan saada erityisesti paikkatiedon uutiset laajasti koko alalta kokoavalta verkkosivulta sekä uutiskirjeellä. Nykyistä viestintää on kehitettävä.
- Päättäjä- ja asiantuntijaviestinnän kautta tulisi lisätä ymmärrystä siitä, mitä paikkatiedolla voidaan saada aikaiseksi. Tässä kanavina olisivat johdolle ja asiantuntijoille paikkatiedon mahdollisuuksista kertominen, sisäiset ja ulkoiset sidosryhmätilaisuudet myös alan ulkopuolella, julkisen ja yksityisen sektorin yhteiset tilaisuudet sekä soveltamisesimerkit paikkatiedon hyödyntämisestä.
- Paikkatietoasiantuntijoille suunnatun viestinnän kautta tulisi lisätä alan toimintoihin yhtenäisyyttä ja alentaa kynnystä liittyä mukaan. Tässä kanavina olisivat ajantasainen verkkosivusto, aineistoille yhteinen verkkopalvelu, aktiivinen tiedottaminen mm. avoimista aineistoista sekä alan yhteinen uutiskirje.
- Alalta puuttuu vastuunkantaja. Kuka johtaa paikkatietoalaa valtakunnallisesti? Kuka rahoittaa paikkatietoalaa valtakunnallisesti? Kuka vastaa alueellisesta koordinoinnista ja välittää tietoa toimijoista?
- Yhteistyötä yksityisen ja julkisen sektorin välillä tulisi parantaa. Yritykset voisivat olla tuke-
massa kuntien paikkatietojen tuottamista.

Jatkossa viestintäselvityksessä ehdotettujen toimenpiteiden toteuttamisen seuranta otetaan esille säännöllisesti Paikkatietoasiain neuvottelukunnann kokouksissa. Tehdyistä toimenpiteistä kerätään tietoa myös Strategia ja viestintä -kärkiteemassa.

5.4 Paikkatiedon viitearkkitehtuurin jatkovalmistelu

Kallela kertoi, että paikkatiedon viitearkkitehtuurin valmisteluun liittyvä kilpailutus on käynnissä. Tarjoukset on jätettävä viimeistään 25.3.2015. Kilpailutus kohdistuu konsulttityöhön, jossa paikkatiedon viitearkkitehtuuri päivitetään [luonnosversion](#) (versio 0.8, valmistunut kesällä 2013) ja valtiovarainministeriössä valmistellun viitearkkitehtuurien harmonisointiohjeistuksen pohjalta.

Harmonisointimallit ja siihen liittyvät mallipohjat julkaistaan kevään aikana. Päivitetystä paikkatiedon viitearkkitehtuurista pyritään julkaisemaan ensimmäinen versio kesään mennessä. Lausunto kierros siitä järjestetään syksyllä. Viitearkkitehtuurin tulisi olla valmis vuoden 2015 loppuun mennessä. Päivitysprosessia varten laajennettu sihteeristö ja valittava konsultti muodostavat työryhmän. Paikkatietoasiain neuvottelukunta toimii työn ohjausryhmänä.

5.5 Envibase- ja Copernicus-hankkeiden esittely

Sucksdorff esitteli Copernicus- ja Envibase-hankkeet ([liite 8](#)), jotka ovat merkittävässä roolissa Euroopan Unionin ympäristöpolitiikassa ja sen kansallisessa toimeenpanossa.

[Copernicus](#) on Euroopan komission (EU) ja Euroopan Avaruusjärjestön (ESA) ohjelma, jonka tavoitteina on tarjota seurantatietojen jatkuva, riippumaton ja luotettava saanti sekä tarkkojen ja luotettavien tietojen keskeytymättömän saamisen varmistaminen ympäristöön ja turvallisuudesta liittyvistä seikoista. Aiemmin ohjelma oli nimeltään GMES (Global Monitoring for Environment and Security).

Hankkeessa kehitetään maahan, mereen, ilmakehään, hätätilanteisiin, turvallisuuteen ja ilmastoon liittyviä palveluja, jotka pohjautuvat avaruusinfrastruktuuriin. Merkittävässä roolissa on Copernicus-avaruuskomponentti, jota varten Ilmatieteen laitos kehittää Sodankylään Satelliittipalvelukeskusta. Kansallisesti hankkeesta voidaan hyötyä käyttämällä Copernicus-palveluja, osallistumalla palvelujen tuotantoon sekä hyödyntämällä Copernicus-avaruusinfrastruktuuria. Uusien palvelujen tuottamisessa olisi mahdollisuuksia yrityksille.

[Envibase](#) on ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyvien tietojen avaamista, yhtenäistämistä ja käyttöä edistävä tietojärjestelmähanke. Hanke on kolmivuotinen (2015-2017), ja sen toteuttavat Suomen ympäristökeskus, Helsingin yliopiston Luonnontieteellinen keskusmuseo ja Ilmatieteen laitos. Hankkeessa ovat osahankkeet, jotka ovat Tietojen yhteiskäyttö, Lajitietokeskus, Satelliittidatakeskus, Kansalaishavainnot ja Tutkimusdata. Koko hankkeeseen liittyviä teemoja ovat Arkkitehtuurit ja toimintamallit, Ympäristötiedon rajapinnat, Metadatat, Datapolitiikka, Palveluiden kustannus-hyötyarviointi sekä Viestintä. Tavoitteet on kuvattu tarkemmin [liitteessä 8](#).

Todettiin, että on tärkeää varmistaa ko. hankkeissa toteutettavien tietojärjestelmien ja -palveluiden yhteensopivuus ja -toimivuus kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kanssa ja välttää päällekkäisten toimintojen toteuttamista.

5.6 JHS-työ ja paikkatiedon standardointi

Päätettiin siirtää käsittely seuraavaan kokoukseen.

6 Muut asiat

Seuraava kokous

Päätettiin, että seuraava kokous pidetään touko-kesäkuun vaihteen tietämällä. Inspire-sihteeristö järjestää Doodle-kyselyn ajankohdasta mahdollisimman pian.

Liitteet

1. [Asialista](#) (pdf)
2. [Inspiren 7v väliraportin tiedoteluonnos](#) (pdf)
3. [Seurantatietojen 2014 esittelykalvot](#) (pdf)
4. [Kansallisen aineistoluettelon päivitysehdotus](#) (pdf)
5. [FLIC:n muistio "Onko Suomessa tilaa paikkatietoalan yritysten palveluille?"](#) (pdf)
6. [Paikkatiedot palveluväylässä -hankkeen esittelykalvot](#) (pdf)
7. [Viestintäselvityksen esittelykalvot](#) (pdf)
8. [Copernicus- ja Envibase-hankkeiden esittelykalvot](#) (pdf)